

Sygn. akt IX Ca 252/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 września 2018 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie IX Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Bożena Charukiewicz (spr.)
Sędziowie:	SO Krystyna Skiepmo SO Dorota Ciepek
Protokolant:	st. sekr. sądowy Agnieszka Najdrowska

po rozpoznaniu w dniu 27 września 2018 r. w Olsztynie na rozprawie

sprawy z powództwa J. Ś. i T. Ś.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego od wyroku Sądu Rejonowego w Olsztynie z dnia 27 listopada 2017 r., sygn. akt I C 77/17,

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

- w punkcie I zasądzoną od pozwanego na rzecz powodów kwotę 10.118,02 zł obniża do kwoty 1.915,69 zł (jeden tysiąc dziewięćset piętnaście złotych sześćdziesiąt dziewięć groszy), płatnej na wskazanych tam warunkach i oddala powództwo w pozostałej części,

- w punkcie II nie obciąża powodów kosztami procesu na rzecz pozwanego;

II. oddala apelację w pozostałej części;

III. nie obciąża powodów na rzecz pozwanego kosztami postępowania apelacyjnego.

Krystyna Skiepmo Bożena Charukiewicz Dorota Ciepek

Sygn. akt IX Ca 252/18

UZASADNIENIE

Powodowie J. Ś. i T. Ś. wnieśli o zasądzenie od pozwanego (...) S.A. w W. kwoty 10.118,02 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od kwoty 9.618,02 zł od dnia 14 lipca 2016r. do dnia zapłaty i od kwoty 500 zł od dnia następnego po dniu doręczenia pozwanemu odpisu pozwu oraz kosztów procesu.

W uzasadnieniu wskazali, że dochodzona kwota stanowi odszkodowanie za uszkodzenie należącego do nich pojazdu marki B. w wyniku kolizji z dnia 13 maja 2016r. Sprawca szkody posiadał ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej u pozwanego. Ubezpieczyciel uznał swoją odpowiedzialność co do zasady i wypłacił w toku postępowania likwidacyjnego łączną kwotę 7.284,31 zł. Zdaniem powodów kwota ta była zaniżona. Powodowie dochodzą kosztów naprawy pojazdu oraz zwrotu kosztów sporządzenia prywatnej ekspertyzy technicznej w wysokości 500 zł.

Pozwany (...) S.A. w W. wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powodów na jego rzecz kosztów procesu według norm przepisanych. Wskazał, że w toku postępowania likwidacyjnego wypłacił powodom kwotę, która wystarcza do przywrócenia pojazdu do stanu sprzed szkody. Zakwestionował wyniki prywatnej ekspertyzy technicznej sporządzonej na zlecenie powodów i zasadność zwrotu kosztów jej sporządzenia.

Wyrokiem z dnia 27 listopada 2017 r. Sąd Rejonowy w Olsztynie zasądził od pozwanego (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz powodów J. Ś. i T. Ś. solidarnie kwotę 10.118,02 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 14 lipca 2016r. do dnia zapłaty oraz kwotę 4.623 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Postanowieniem z dnia 18 grudnia 2017r. Sąd Rejonowy sprostował oczywistą omyłkę pisarską w powyższym wyroku poprzez wpisanie prawidłowych dat zasądzenia ustawowych odsetek, tj. od kwoty 9.618,02 zł od dnia 14 lipca 2016r. i od kwoty 500 zł od dnia 25 lutego 2017r. do dnia zapłaty.

Sąd Rejonowy ustalił, że w dniu 13 maja 2016r. doszło do kolizji drogowej, wskutek której został uszkodzony pojazd B. rok prod. 2003 należący do powodów. Na skutek zdarzenia, pojazd powodów został uszkodzony w takim stopniu, że koszty jego naprawy wiązałyby się z poniesieniem wydatków w kwocie 19.446,73 zł. W dniu powstania szkody pojazd powodów przedstawiał wartość równą 18.800 zł, zaś w wyniku kolizji stracił na wartości 8.700 zł.

Sprawca szkody posiadał ubezpieczenie OC u pozwanego. Po potrzymaniu zgłoszenia szkody pozwany przystąpił do procesu likwidacji i ustalił należne powodom odszkodowanie metodą szkody częściowej na poziomie 7.284,31 zł, które wypłacił na podstawie decyzji z dnia 21 lipca 2016r. Nie zgadzając się z tak ustalonym odszkodowaniem powodowie zwrócili się do rzeczoznawcy samochodowego zlecając mu sporządzenie alternatywnej wyceny kosztów remontu. Zgodnie ze sporządzoną wyceną koszty naprawy pojazdu miałyby wynieść 16.902,33 zł. Za sporządzenie prywatnego kosztorysu powodowie zapłacili 500 zł. Następnie pismem z dnia 19 grudnia 2016r. powodowie wezwali pozwanego do dopłaty odszkodowania oraz zgłosili roszczenie odszkodowawcze w zakresie kosztów związanych z opinią prywatną wzywając pozwanego do zapłaty w terminie 3 dni od dnia otrzymania wezwania. Pozwany nie dopłacił pozostałej części odszkodowania.

W ocenie Sądu Rejonowego spór w niniejszej sprawie dotyczył jedynie wysokości roszczenia, gdyż pozwany nie kwestionował zasady swojej odpowiedzialności. Na podstawie dowodu z opinii biegłego Sąd ustalił, że całkowity i uzasadniony koszt naprawy pojazdu wynosił 19.446,73 zł brutto z zastosowaniem części oryginalnych oraz średniej stawki za roboczogodzinę prac naprawczych w dobrej klasy warsztacie w wysokości 120 zł netto. Zgodnie zaś z wynikami prywatnej wyceny, naprawa ta miałyby wynieść 6.902,33 zł i w takim też zakresie powodowie dochodzili odszkodowania. Oznacza to, że w ich ocenie przywrócenie pojazdu do stanu sprzed szkody umożliwiłaby naprawa przy użyciu części pochodzenia alternatywnego, co istotnie wpływa na zmniejszenie kosztów naprawy. Skoro powodowie odczuwają, że ich strata, tj. szkoda majątkowa wyraża się w możliwości naprawy pojazdu w mniejszym zakresie, nie było podstaw do kwestionowania takiego stanowiska. Ustalona przez biegłego sądowego wartość pojazdu sprzed szkody (18.800 zł) w sposób nieznaczny odbiega od wartości ustalonej przez prywatnego rzeczoznawcę (19.000 zł). W konsekwencji różnica wartości naprawy pojazdu ustalona przez biegłego (19.446,73 zł) przy zastosowaniu cen części oryginalnych oraz wartości pojazdu sprzed szkody zgodnie z ustaleniami rzeczoznawcy (19.000 zł) różni się w sposób nieznaczny. Istniejąca linia orzecznicza zgodnie z którą w wypadku, gdy wartość naprawy pojazdu nie przekracza wartości pojazdu w stanie sprzed szkody o więcej niż 10 % (tu nie przekracza) powoduje, że możliwym jest zasądzenie odszkodowania wyliczonego metodą szkody częściowej, a nie całkowitej. W przedmiotowej sprawie różnica jest nieznaczna. Jednocześnie powodowie dochodzili kwoty niższej niż różnica pomiędzy wypłaconym odszkodowaniem a kosztami naprawy pojazdu ustalonymi przez biegłego. W ocenie Sądu możliwym było zatem zasądzenie dochodzonej

kwoty w całości, bez szkody dla interesów stron. Skoro zatem powodowie otrzymali odszkodowanie w wysokości 7.284,31 zł, a dochodzili kwoty 9.618,02 zł, należało zasądzić ją w całości. Powodowie nie posiadali wiedzy specjalnej pozwalającej na zweryfikowanie wysokości należnego im odszkodowania, w ocenie Sądu zasadnym było zwrócenie się przez nich do rzeczoznawcy, który wypowiedział się w kwestii wysokości szkody. Odsetki od kwoty głównej zasądzono od dnia 14 lipca 2016r. Od kwoty 500 zł odsetki zasądzono błędnie od dnia 14 lipca 2016r., podczas gdy prawidłowo powinny być zasądzone od dnia 25 lutego 2017r., tj. dnia następnego po doręczeniu odpisu pozwu. O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 § 1 k.p.c.

Powyższy wyrok w części uwzględniającej powództwo zaskarżył apelacją pozwany zarzucając:

1.naruszenie prawa materialnego, tj. art. 361 § 2 k.c. oraz art. 363 § 1 k.c. przez ich błędne zastosowanie i dokonanie niewłaściwej wykładni poprzez przyjęcie, iż roszczenie powodów o naprawienie szkody obejmuje koszty naprawy pojazdu marki B. nr rej. (...) w kwocie 16.902,33 zł podczas gdy roszczenie powodów o naprawienie szkody, ze względu na nieopłacalność przywrócenia pojazdu do stanu sprzed zdarzenia ubezpieczeniowego, winno ograniczać się do żądania kwoty stanowiącej różnicę między wartością pojazdu w stanie nieuszkodzonym a wartością pojazdu po szkodzie;

2.naruszenie prawa procesowego tj. art. 233 § 1 k.p.c. przez dowolną a nie swobodną ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego, poprzez nadanie waloru wiarygodności prywatnej kalkulacji nr (...)z dnia 07.12.2016 r. w sytuacji, gdy jest ona sprzeczna ze sporządzoną w niniejszej sprawie opinią biegłego z dnia 04.07.2017 r. oraz opinią uzupełniającą z dnia 16.10.2017 r.;

3.naruszenie przepisu postępowania, tj. art. 233 § 1 k.p.c. przez brak wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego, skutkujący dowolną jego oceną, co z kolei spowodowało sprzeczność pomiędzy istotnymi dla rozstrzygnięcia sprawy ustaleniami Sądu, a rzeczywistą treścią zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wskutek błędnego przyjęcia wbrew ustaleniom biegłego sądowego, iż naprawa pojazdu marki B. nr rej. (...) za kwotę 16.902,33 zł pozwala na przywrócenie przedmiotowego pojazdu do stanu sprzed szkody, podczas gdy zebrany w sprawie materiał dowodowy, w szczególności sporządzone przez biegłego pisemne opinie, powinien doprowadzić Sąd 1 instancji do przekonania, że naprawa pojazdu za kwotę 16.902,33 zł jest zaniżona i nie przywróci pojazdu powodów do stanu sprzed szkody;

4.naruszenie przepisu prawa materialnego tj. art. 361 § 1 i 2 k.c. przez jego błędną wykładnię i przyjęcie, że poniesiony przez powodów koszt prywatnej ekspertyzy pozostaje w adekwatnym związku przyczynowym ze szkodą i mieści się w granicach odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanej, podczas gdy prawidłowa wykładnia przepisu winna prowadzić do wniosku, że koszt ten nie pozostaje w związku ze szkodą.

Wskazując na powyższe zarzuty pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa co do kwoty 8.702,33 zł oraz zasądzenie od powodów na rzecz pozwanej kosztów procesu za I i II instancję, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest częściowo zasadna.

Trafne są zarzuty naruszenia przez Sąd Rejonowy art. 361 § i 2 i art. 363 § 1 k.c.

Z zasady pełnego odszkodowania ustalonej w art. 361 § 2 k.c. wynika, iż w braku odmiennego przepisu ustawy lub postanowienia umowy, naprawienie szkody obejmuje straty, które poszkodowany poniósł oraz korzyści, które mógłby osiągnąć, gdyby mu szkody nie wyrządzono. Z kolei stosownie do art. 363 § 1 k.c. naprawienie szkody powinno nastąpić, według wyboru poszkodowanego, bądź przez przywrócenie stanu poprzedniego, bądź przez zapłatę odpowiedniej sumy pieniężnej. Jednakże gdyby przywrócenie stanu poprzedniego było niemożliwe albo gdyby

pociągało za sobą dla zobowiązanego nadmierne trudności lub koszty, roszczenie poszkodowanego ogranicza się do świadczenia w pieniądzu.

Z treści art. 363 § 1 k.c. wynikają dwie sytuacje, kiedy prawo poszkodowanego do wyboru jednego z dwóch sposobów naprawy szkody będzie ograniczone. Oba przypadki, pozostawiają zobowiązanemu wyłącznie drogę zapłaty odszkodowania. Po pierwsze, roszczenie poszkodowanego ogranicza się do świadczenia w pieniądzu, jeżeli przywrócenie stanu poprzedniego byłoby niemożliwe. Może to mieć miejsce, gdy świadczenie nie nadaje się do restytucji naturalnej. Po drugie, jeżeli przywrócenie stanu poprzedniego pociągałoby za sobą dla zobowiązanego nadmierne trudności lub koszty, roszczenie poszkodowanego także ogranicza się do świadczenia w pieniądzu.

Podkreślić należy, iż utrwalone w orzecznictwie jest stanowisko wyrażone przez Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 12 stycznia 2006 r. (sygn. akt III CZP 76/05), zgodnie z którym w ramach likwidacji szkody z tytułu ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych za nadmierne - czyli kwalifikujące daną szkodę jako tzw. szkodę całkowitą - należy uznawać te koszty naprawy, które przekraczają 100% wartości pojazdu sprzed powstania szkody. Taka sytuacja miała miejsce w niniejszej sprawie.

Dowód z opinii biegłego, który Sąd Rejonowy uznał za wiarygodną podstawę ustalenia stanu faktycznego w niniejszej sprawie wykazał, że koszty przywrócenia uszkodzonego pojazdu do stanu poprzedniego przekraczałyby wartość pojazdu przed wypadkiem, a zatem nakłady potrzebne do przywrócenia pojazdu wiążą się z nadmiernym kosztem. Jeżeli koszty naprawy samochodu po wypadku przekraczają wartość samochodu sprzed tego zdarzenia, w stopniu, który uzasadnia uznanie naprawy za nieopłacalną, celowe i uzasadnione jest odstąpienie od przywrócenia do stanu poprzedniego (wyплаты równowartości kosztów tej czynności). Sytuacja taka określana jest terminem szkody całkowitej.

Powstaje ona wówczas, gdy pojazd uległ zniszczeniu w takim stopniu, że nie nadaje się do naprawy albo, gdy koszty naprawy przekroczyłyby wartość pojazdu w dniu likwidacji szkody. W sytuacji, gdy zaistniały przesłanki do orzeczenia w pojeździe szkody całkowitej wówczas odszkodowanie wypłacane w ramach ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych ustalane jest metodą dyferencyjną. Metoda ta polega na ustaleniu wysokości odszkodowania poprzez pomniejszenie wartości pojazdu w stanie przed uszkodzeniem - o wartość pozostałości (wrak pojazdu; wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 12 lutego 1992 r., sygn. akt I ACr 30/92, OSA 1993, nr 5, poz. 32).

W niniejszej sprawie powód domagał się zapłaty odszkodowania wyliczonego na podstawie dowodu z dokumentu w postaci prywatnej ekspertyzy. Natomiast biegły sądowy powołany w niniejszej sprawie przez Sąd Rejonowy przyjął w sporządzonej przez siebie opinii, że naprawa pojazdu powinna nastąpić przy użyciu części oryginalnych z logo producenta i tylko takie części będą prowadziły do przywrócenia wszelkich walorów uszkodzonego pojazdu. Stwierdzenie to prowadziło do przyjęcia określonej wysokości kosztów naprawy pojazdu, które były zgodnie z opinią wyższe niż koszt pojazdu przed uszkodzeniem. Podkreślić należy, że Sąd Rejonowy uznał opinię biegłego za wiarygodną. Dlatego ten dowód powinien stanowić podstawę rozstrzygnięcia. Tymczasem Sąd I instancji daje wiarę opinii biegłego sądowego, a jednocześnie rozstrzyga w oparciu o prywatną ekspertyzę (która na pewno opinią nie jest) i przyjmuje, że istnieje możliwość doprowadzenia pojazdu do stanu sprzed szkody za kwotę niższą niż wynikająca z opinii biegłego sądowego, a wskazaną w prywatnym dokumencie złożonym przez stronę powodową. Należy zatem podkreślić, że wszelkie prywatne opinie, ekspertyzy opracowane na zlecenie stron późniejszego sporu sądowego pozbawione są zasadniczo mocy dowodowej (wyrok Sądu Najwyższego w wyroku z dnia 8 listopada 1988r., II CR 312/88).

Przedstawiona przez powódów ekspertyza nie mogła zatem stanowić samoistnej podstawy ustalenia odszkodowania w niniejszej sprawie zastępującej dowód z opinii biegłego.

Uwzględniając zatem powyższe ograniczenia poszkodowanego do żądania sposobu naprawy szkody należało przyjąć, że nie zachodzi podstawa rozliczenia powstałej szkody poprzez wypłatę poszkodowanemu odszkodowania stanowiącego równowartość wskazanej przez niego kwoty, która w założeniu prywatnej ekspertyzy byłaby wystarczająca do przywrócenia pojazdu do stanu sprzed wypadku. Dowód z opinii biegłego wykazał bowiem, że koszt

przywrócenia pojazdu do stanu sprzed wypadku przewyższałby koszt pojazdu w stanie nieuszkodzonym. Dowód ten z uwagi na charakter wiadomości specjalnych potrzebnych do wyjaśnienia przedmiotowej kwestii oraz uznania go za wiarygodny przez Sąd Rejonowy może być wyłącznym źródłem dowodowym ustalania wysokości szkody.

Z powyższych względów odszkodowanie należne stronie poszkodowanej powinno ograniczać się w niniejszej sprawie do różnicy między wartością pojazdu przed uszkodzeniem, a wartością pojazdu w stanie uszkodzonym. Obie te wartości zostały wyliczone przez biegłego na kwoty odpowiednio: 18.800 zł i 10.100 zł. Tym samym należne powodowi odszkodowanie powinno wynieść 8.700 zł. Ponieważ pozwany wypłacił powodowi już część odszkodowania (7.284,31 zł), to z tytułu odszkodowania przysługuje powodowi kwota 1.415,69 zł, która dodatkowo powinna zostać powiększona o koszty ekspertyzy prywatnej w wysokości 500 zł.

W orzecznictwie utrwalony jest pogląd, iż odszkodowanie przysługujące z umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów może - stosownie do okoliczności sprawy - obejmować także koszty ekspertyzy wykonanej na zlecenie poszkodowanego (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 18 maja 2004 r., III CZP 24/04).

Odmowa wypłaty części odszkodowania i związana z tym konieczność wykazania nieprawidłowości wyliczeń pozwanego oraz charakter szkody, wymagający dla ustalenia jej zakresu i wysokości wiedzy specjalistycznej czyniły celowym i uzasadnionym odwołanie się przez powodów do wiedzy fachowej eksperta jeszcze przed wszczęciem procesu.

Wprawdzie przedstawiona przez powodów ekspertyza nie mogła stanowić samoistnej podstawy ustalenia odszkodowania w niniejszej sprawie zastępującej dowód z opinii biegłego, jednak miała znaczenie informacyjne dla stron, że wyliczona przez zakład ubezpieczeń wysokość odszkodowania nie była prawidłowa. Pozwalała powodowi na skuteczne kwestionowanie wysokości odszkodowania w drodze postępowania sądowego.

Jednocześnie koszt sporządzenia opinii w wysokości 500 zł nie budził wątpliwości oraz został wykazany przez stronę powodową stosownym dokumentem, którego wiarygodność nie była przez stronę pozwaną kwestionowana.

Ostatecznie zatem wyrok Sądu Rejonowego podlegał zmianie przez obniżenie zasądzonej od pozwanego na rzecz powodów kwoty 10.118,02 zł do kwoty 1.915,69 zł (1.415,69 zł + 500 zł).

Mając zatem na uwadze wskazane wyżej okoliczności Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. orzekł, jak w wyroku.

O kosztach procesu za obie instancje orzeczono na podstawie art. 102 k.p.c. uznając, że powodowie, którzy przegrali w znacznej części sprawę w obu instancjach nie powinni być obciążeni kosztami. Mogli bowiem pozostawać w subiektywnym, choć błędnym przekonaniu o zasadności swego roszczenia tym bardziej, że zostało ono uznane przez Sąd Rejonowy za zasadne.

Dorota Ciejek Bożena Charukiewicz Krystyna Skiepmo